

623/15.12.2016



R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 76112 București 40, România
Telefon: (+40-1) 312 34 84; 335 62 09 Fax: (+40-1) 312 43 59; 335 62 09
Internet : <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosarul nr.2472A/2016

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ
12444
NR. / ...14 DEC. 2016...

Domnului
CĂLIN CONSTANTIN ANTON POPESCU-TĂRICEANU
Președintele Senatului

În temeiul art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia nr.710 din 29 noiembrie 2016, definitivă și general obligatorie, prin care Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de Guvernul României și a constatat că Legea privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din venituri obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii este neconstituțională, în ansamblul său.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE,
Prof. univ. dr. Valer DORNEANU



ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosarul nr.2472A/2016

DECIZIA nr.710
din 29 noiembrie 2016

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din venituri obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii

Valer Dorneanu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Mihaela Senia Costinescu	- magistrat-asistent șef

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din venituri obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii, obiecție formulată de Guvernul României, în temeiul prevederilor art.146 lit.a) din Constituție și art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Cu Adresa nr. 5/7013/D.C.-1 noiembrie 2016, Guvernul României a trimis Curții Constituționale sesizarea de neconstituționalitate formulată, care a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.10323 din 1 noiembrie 2016 și constituie obiectul Dosarului nr.2472A/2016.

3. **În motivarea sesizării de neconstituționalitate**, Guvernul arată că noul Cod de procedură civilă a reformat și resistemizat substanțial materia

executării silite. Scopul noii reglementări procesual-civile în materia executării silite constă în executarea promptă și efectivă a titlurilor executorii obținute în cadrul procesului de fond ori, după caz, recunoscute ca atare de lege, în condițiile respectării stricte a drepturilor procesuale ale părților, atât ale creditorului și debitorului, cât și ale oricărei alte persoane interesate. Dispozițiile art.631 din Codul de procedură civilă prevăd că dispozițiile Cărții a V-a „*Despre executarea silită*” constituie dreptul comun în materie de executare silită, indiferent de izvorul sau de natura obligațiilor cuprinse în titlul executoriu ori de calitatea juridică a părților, iar executarea silită poate fi pornită împotriva oricărei persoane fizice sau persoane juridice, de drept public sau de drept privat, cu excepția acelor care beneficiază, în condițiile legii, de imunitate de executare.

4. Guvernul arată că, în scopul asigurării unei reglementări uniforme în materia executării silite a obligațiilor stabilite prin titluri executorii, noul Cod de procedură civilă a instituit competența generală a executorului judecătoresc de a efectua executarea silită a oricărui titlu executoriu, abordare de natură să promoveze egalitatea de tratament juridic a subiectelor de drept din cadrul raporturilor juridice de executare silită. Astfel, potrivit dispozițiilor art.623 din cod, executarea silită a oricărui titlu executoriu, cu excepțiile prevăzute de lege, se realizează numai de către executorul judecătoresc, chiar dacă prin legi speciale se dispune altfel. De asemenea, noul Cod de procedură civilă instituie un principiu aplicabil în materia executării silite - principiul legalității - în conformitate cu care executarea silită se face cu respectarea dispozițiilor legii, a drepturilor părților și ale altor persoane interesate, fiind interzisă efectuarea de acte de executare de către alte persoane sau organe decât cele prevăzute la art.623 din același cod. Mai mult, codul consacră un alt principiu general al executării silite, cel privind rolul activ al executorului judecătoresc, concretizat într-o serie de îndatoriri ce incumbă acestuia pe întreaga durată a executării silite. Cu referire la acest rol în materia executării silite, în doctrina s-a arătat că

trebuie coroborat și cu alte prevederi ale noului Cod de procedură civilă, precum cele cuprinse în art.660 privitoare la îndatorirea terților de a da informațiile necesare executării silită la cererea executorului judecătoresc sau în art.731³ referitoare la extinderea urmăririi și la alte bunuri ale debitorului decât cele indicate inițial de creditor. Executarea silită are loc în oricare dintre formele prevăzute de lege, simultan sau succesiv, până la realizarea dreptului recunoscut prin titlul executoriu, achitarea dobânzilor, penalităților sau a altor sume acordate potrivit legii prin titlu, precum și a cheltuielilor de executare [art. 622 alin. (3) din cod]. Cât privește temeiul executării silită, art.632 prevede că executarea silită se poate efectua numai în temeiul unui titlu executoriu, constituind titluri executorii hotărârile executorii prevăzute la art.633, hotărârile cu executare provizorie, hotărârile definitive, precum și orice alte hotărâri sau înscrisuri care, potrivit legii, pot fi puse în executare.

5. Față de actualul cadru legal în materie procesual civilă, precum și de reglementările speciale, care ar fi impus reanalizarea principială și cu prudență a necesității și oportunității promovării unor reglementări particulare în materia executării silită a veniturilor obținute de persoanele fizice din raporturi contractuale de muncă, Guvernul formulează critici care vizează lipsa conformității soluțiilor legislative adoptate prin Legea privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din veniturile obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii cu mai multe dispoziții din Constituție.

6. Guvernul apreciază că normele preconizate de legea criticată nu răspund exigențelor de previzibilitate, întrucât sunt imprecise și lapidare, nu reglementează în mod neechivoc intenția de legiferare, cu consecința producerii unor viitoare confuzii în activitatea de interpretare și aplicare și, prin urmare, a afectării drepturilor și intereselor părților din procedura executării silită. Astfel, reglementarea, în ansamblul său, dublează, fără a realiza necesara corelare, cadrul legal de drept comun în materia executării silită sau, după caz, unele

reglementări speciale ori particulare în materie: art.1 care se referă la executarea silită a veniturilor din muncă ale persoanelor fizice de competența executorilor judecătorești; art.2 alin.(1) care urmărește să reglementeze aspecte vizând rolul activ al executorului judecătoresc; art.3 și art.4, prin care se intenționează reglementarea unor aspecte privind concursul de executări și limitele urmăririi și ale veniturilor supuse executării silite; art.5, prin care se instituie reglementări privitoare la obligațiile terțului poprit. De asemenea, reglementarea ignoră ori este în contradicție flagrantă cu dreptul comun în materie, exemplu fiind art.1 din lege, care utilizează sintagma „sentințe judecătorești investite cu formulă executorie”. Or, pe de o parte, noțiunea de titlu executoriu nu este limitată la sentințele judecătorești, iar, pe de altă parte, procedura investirii cu formulă executorie a fost suprimată ca procedură de sine-stătătoare, formula executorie fiind cuprinsă în partea finală a încheierii de încuviințare a executării silite (art.666 din noul Cod de procedură civilă).

7. Guvernul arată că lipsa de corelare legislativă, de natură să genereze confuzii și incertitudine, dar și dificultăți în ceea ce privește interpretarea și aplicarea reglementării a fost sancționată de Curtea Constituțională. În lumina jurisprudenței Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, caracterul insuficient al reglementării, care o privează de claritate și previzibilitate, precum și lipsa integrării sale în ansamblul legislației în vigoare constituie argumente ce conduc la concluzia încălcării dispozițiilor art.1 alin.(3) și alin.(5) din Constituție. Imprecizia și caracterul lapidar și confuz ale reglementării analizate se răsfrâng și pe planul respectării exigențelor constituționale (art.24 și art.44), convenționale (art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art.1 din Protocolul nr.1 la această convenție) și legale privind dreptul la apărare și dreptul la proprietate. Astfel, dispozițiile art.3 din legea criticată ar fi de natură să creeze *prima facie* auspiciile unei imunități de executare pentru eventuale urmăririi silite concomitente sau ulterioare, în detrimentul drepturilor

altor creditori, iar art.5 din aceeași lege permite terțului poprit să plătească direct creditorului sumele reținute din veniturile debitorilor, cu ignorarea drepturilor altor creditori care ar fi îndreptățiți, în egală măsură, să participe la distribuirea sumei consemnate la dispoziția executorului judecătoresc.

8. În ceea ce privește adoptarea acestei inițiative legislative sub forma legii ordinare, astfel cum rezultă din formula de atestare a autenticității de la finalul textului legii adoptate, Guvernul apreciază că inițiativa legislativă trebuia adoptată în condițiile prevederilor art.76 alin.(1) din Constituție, respectiv cu majoritatea cerută pentru adoptarea legilor organice. În aceste condiții, reglementarea abaterii disciplinare a executorului judecătoresc printr-o lege ordinară pune în discuție neconstituționalitatea extrinsecă a actului normativ în raport cu prevederile art.73 alin.(3) lit.p) din Constituție, conform cărora regimul general privind raporturile de muncă se reglementează prin lege organică.

9. Dincolo de acest aspect, Guvernul arată că faptele incriminate prin textul art.6 din legea criticată nu ar putea constitui abateri disciplinare, întrucât abaterile disciplinare ale executorilor judecătorești sunt reglementate prin prevederile art.47 din Legea nr.188/2000, eventualele acte de executare întocmite de executorii judecătorești cu încălcarea prevederilor legale putând fi atacate la instanța de judecată competentă, prin intermediul contestației la executare, conform prevederilor art.712-720 din Codul de procedură civilă.

10. Pentru aceste argumente, autorul sesizării solicită admiterea criticilor formulate și constatarea neconstituționalității Legii privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din venituri obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii, în ansamblul ei.

11. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Avocatului Poporului, pentru a comunica punctul lor de vedere.

12. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctul lor de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, raportul judecătorului-raportor, dispozițiile Legii privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din venituri obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii, precum și prevederile Constituției, reține următoarele:

13. Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit. a) din Constituție și ale art.1, art.10, art.15, art.16 și art.18 din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

14. Obiectul sesizării de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile Legii privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din venituri obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii.

15. Autorul sesizării susține că actul normativ criticat contravine prevederilor constituționale ale art.1 alin.(5) care consacră obligativitatea respectării legii și a Constituției, art.24 privind dreptul la apărare, art.44 referitor la dreptul de proprietate privată, precum și ale art.73 alin.(3) lit.p), conform căruia regimul general privind raporturile de muncă se reglementează prin lege organică.

16. În vederea soluționării prezentei sesizări, Curtea procedează, mai întâi, la verificarea admisibilității acesteia. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată prin raportare la art.15 alin.(1) din lege, potrivit căruia *„Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui*

număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.”Astfel, se constată că actul supus controlului este o lege adoptată de Parlamentul României, sesizarea fiind formulată de Guvernul României, sub semnătura prim-ministrului, care potrivit dispozițiilor legale, întrunește calitatea de titular al sesizării.

17. Propunerea legislativă privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din venituri obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii a fost înaintată Senatului României, în calitate de primă Cameră sesizată, la data de 2 septembrie 2013. Inițiativa legislativă este justificată în *Expunerea de motive* de frecvența ridicată a încălcării dispozițiilor legale prevăzute de Codul muncii și de Codul de procedură civilă, precum și de aplicarea abuzivă a procedurii executării silite în materia veniturilor persoanelor fizice rezultate din raporturi de muncă de către executorii judecătorești. Consiliul legislativ, în data de 7 octombrie 2013, *avizează negativ* inițiativa legislativă, motivând că „problema executării silite a veniturilor persoanelor fizice realizate în calitate de angajat este deja reglementată, situație în care nu este vorba despre necesitatea unei noi reglementări, ci numai de aplicarea corectă a celor existente.[...] În cazul în care se dorește o reglementare suplimentară, sugerăm ca aceasta să fie făcută eventual sub forma unei modificări a prevederilor Codului muncii ori a Codului de procedură civilă, avându-se în vedere normele deja existente și a căror eventuală detaliere se impune.” Propunerea legislativă este dezbătută și respinsă de Plenul Senatului, în data de 3 februarie 2014, și trimisă spre Camera decizională în data de 10 februarie 2014. La 18 octombrie 2016, Camera Deputaților, în temeiul art.75 și art.76 alin.(2) din Constituție, adoptă legea și o trimite spre promulgare Președintelui României, în data de 29 octombrie 2016. În termenul legal, Guvernul României a sesizat Curtea Constituțională cu soluționarea prezentei obiecții de neconstituționalitate.

18. În lumina principiului legalității și a principiului bune-credințe, legiuitorul stabilește că subiecții de drept trebuie să aibă o conduită conformă cu cele stabilite printr-o hotărâre judecătorească sau printr-un alt titlu executoriu și să execute de bunăvoie obligațiile care le revin. Potrivit art.638 din Codul de procedură civilă, *sunt titluri executorii*: încheierile și procesele-verbale întocmite de executorii judecătorești prevăzute de lege, înscrisurile autentice, în cazurile prevăzute de lege, titlurile executorii notariale emise în condițiile prevăzute de lege, precum și titlurile de credit sau alte înscrisuri cărora legea le recunoaște putere executorie. Dacă debitorul nu execută de bunăvoie obligația, creditorul acesteia poate porni executarea silită. Executarea silită a oricărui titlu executoriu, cu excepția celor care au ca obiect venituri datorate bugetului general consolidat sau bugetului Uniunii Europene și bugetului Comunității Europene a Energiei Atomice, se realizează numai de către executorul judecătoresc. Statul este obligat să asigure, prin agenții săi, executarea în mod prompt și efectiv a hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii, iar, în caz de refuz, cei vătămați au dreptul la repararea integrală a prejudiciului suferit. Rolul statului este același indiferent că se execută o hotărâre judecătorească sau un alt titlu executoriu, cum ar fi un act autentificat de notar care constată o creanță certă, lichidă și exigibilă sau un act care constată o creanță fiscală. Nerespectarea de către stat a obligației prevăzute în art.626 din Codul de procedură civilă dă dreptul persoanelor vătămate la repararea integrală a prejudiciului suferit, în cadrul unei acțiuni directe împotriva statului.

19. Principala categorie de organe de executare este reprezentată de executorii judecătorești și este reglementată de dispozițiile Legii nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, care prevăd, în alin. (1) al art. 1, că „*Executarea silită a oricărui titlu executoriu, cu excepția celor care au ca obiect venituri datorate bugetului general consolidat, bugetului Uniunii Europene și bugetului Comunității Europene a Energiei Atomice, se realizează numai de către executorul judecătoresc, chiar dacă prin legi speciale se dispune altfel*”. Potrivit

art.2 alin.(1) din Legea nr.188/2000, executorii judecătorești sunt investiți să îndeplinească un serviciu de interes public. Art.627 din Codul de procedură civilă consacră rolul activ al executorului judecătoresc. Astfel, în tot cursul executării, executorul judecătoresc este obligat să aibă rol activ, stăruind, prin toate mijloacele admise de lege, pentru realizarea integrală și cu celeritate a obligației prevăzute în titlul executoriu, cu respectarea dispozițiilor legii, a drepturilor părților și ale altor persoane interesate. Stabilirea principiului rolului activ al executorului judecătoresc este consecința faptului că acesta exercită un serviciu public a cărui normală desfășurare trebuie garantată chiar de către stat, în virtutea obligației generale pozitive reglementate în art.626 din cod. Conduita prescrisă executorului pentru ca acesta să își exercite rolul activ constă în folosirea tuturor mijloacelor admise de lege pentru atingerea scopului urmărit, și anume realizarea integrală și cu celeritate a obligației prevăzute în titlul executoriu.

20. Deși executarea silită poate avea loc simultan și în oricare dintre forme, **veniturile și bunurile debitorului** pot fi supuse executării silite numai în măsura necesară pentru realizarea drepturilor creditorilor și numai dacă sunt urmăribile (art.629 din Codul de procedură civilă). Textul vine să apere drepturile debitorului care ar putea fi pus în situația de a-i fi urmărite simultan bunuri și venituri care, cumulate, depășesc cu mult valoarea creanței. Legea lasă executorului o marjă de apreciere cu privire la stabilirea bunurilor și veniturilor a căror urmărire este necesară și suficientă pentru realizarea creanței. Oricum, debitorul nemulțumit de urmărirea simultană a unor bunuri și venituri cu o valoare net superioară creanței executate poate formula contestație la executare. Art.727 din Codul de procedură civilă indică bunurile mobile care nu pot fi urmărite silit, iar art.728 din cod stabilește bunurile care pot fi urmărite doar pentru executarea anumitor obligații, respectiv doar în lipsa altor bunuri urmăribile și în anumite condiții. Bunurile imobile care pot fi urmărite și limitele în care poate fi realizată urmărirea sunt stabilite în art.813-818 din cod, în vreme

ce limitele urmăririi veniturilor bănești sunt expres tratate în art.729 al aceleiași act normativ. Bunurile care au un regim special de circulație pot fi urmărite silit doar cu respectarea regimului special prescris prin lege. De asemenea, potrivit art.224 din Codul de procedură fiscală, impozitele, taxele, contribuțiile și orice alte venituri ale bugetului general consolidat nu pot fi urmărite de niciun creditor pentru nicio categorie de creanțe în cadrul procedurii de executare silită. În ceea ce privește *domeniul de aplicare relativ la sfera persoanelor*, regula este aceea că executarea silită poate fi pornită împotriva oricărei persoane fizice sau persoane juridice, de drept public sau de drept privat. Excepția de la regulă este de strictă interpretare și se referă la persoanele care beneficiază de imunitate de executare, care este o parte a imunității de jurisdicție și trebuie să fie expres prevăzută de lege. Potrivit art.631 alin.(1) din Codul de procedură civilă, oricine poate fi debitor, dar aceasta nu înseamnă că toate persoanele au calitatea de debitor raportat la un anumit titlu executoriu. Cu alte cuvinte, în cazul încălcării obligațiilor legale generale de a nu face, procesul și executarea silită se desfășoară doar în contradictoriu cu persoana sau persoanele care au încălcat obligația negativă. Executarea silită se efectuează împotriva debitorului concret dintr-un anumit titlu executoriu.

21. Secțiunea I din Capitolul I al Titlului II al Codului de procedură civilă, intitulată „*Urmărirea silită asupra bunurilor debitorului*”, în care este reglementat regimul juridic al bunurilor mobile urmăribile, are ca premisă răspunderea nelimitată a debitorului, cu toate bunurile. Potrivit art.1518 din Codul civil, dacă prin lege nu se prevede altfel, debitorul răspunde personal de îndeplinirea obligațiilor sale; răspunderea debitorului poate fi limitată numai în cazurile și în condițiile prevăzute de lege. Regula este aceea că bunurile mobile, în cadrul cărora sunt incluse veniturile bănești, sunt urmăribile și pot fi supuse executării silită. Deși art.629 din Codul de procedură civilă vorbește despre bunuri care, „potrivit legii, sunt urmăribile”, legiuitorul nu realizează o enumerare a acestora, ci, din contră, stabilește bunurile care, potrivit legii, „nu

se pot urmări”. Așadar, debitorul va trebui să îl încunoștințeze pe executor în legătură cu caracterul neurmăribil al unui anumit bun, indicând și motivul exceptării de la urmărire.

22. În considerarea principiului conform căruia urmărirea silită a bunurilor nu trebuie să-l pună pe debitor în situația de a nu-și putea asigura mijloacele de existență, legiuitorul stabilește în art.729 din Codul de procedură civilă care sunt limitele urmării veniturilor bănești. Instituirea limitelor urmării salariilor și a altor venituri periodice se realizează exclusiv prin raportarea la anumite părți din acestea (o treime sau o jumătate), fără a interesa cuantumul veniturilor periodice. În optica legiuitorului, indiferent de felul creanței sau al datoriei și indiferent de cuantumul veniturilor periodice, creditorii nu vor putea urmări silit mai mult de jumătate din veniturile periodice ale debitorului. În acest sens este și alin.(3) al art.729, care stabilește limita maximă a veniturilor urmăribile, atunci când suma veniturilor debitorului este mai mică decât cuantumul salariului minim net pe economie. Într-o astfel de situație vor putea fi urmărite numai sumele care depășesc jumătate din cuantumul salariului minim net pe economie. Prin urmare, indiferent de creanță, nu se vor putea urmări veniturile lunare ale debitorului al căror quantum este mai mic sau egal cu jumătate din venitul minim pe economie.

23. Dispozițiile art.729 din Codul de procedură civilă prevăd, atât la alin.(1), cât și la alin.(3), că limitele urmării sunt aplicabile atunci când veniturile bănești sunt destinate asigurării mijloacelor de existență ale debitorului. Limitele urmării veniturilor bănești periodice sunt cele din art.729, chiar dacă debitorul are alte bunuri sau venituri care nu sunt periodice. Creditorul va putea urmări inclusiv bunurile sau veniturile respective pentru satisfacerea creanței, fără ca, într-o astfel de situație, să se poată susține că veniturile periodice ar putea fi urmărite în integralitatea lor, deoarece nu ar fi destinate asigurării mijloacelor de existență ale acestuia.

24. Pe de altă parte, dispozițiile art.169 din Codul muncii prevăd că nicio reținere din salariu nu poate fi operată, în afara cazurilor și condițiilor prevăzute de lege, iar în cazul pluralității de creditori ai salariatului va fi respectată următoarea ordine: obligațiile de întreținere, conform Codului civil, contribuțiile și impozitele datorate către stat, daunele cauzate proprietății publice prin fapte ilicite, în fine, acoperirea altor datorii. Mai mult, art.169 alin.(4) prevede expres că *„reținerile din salariu cumulate nu pot depăși în fiecare lună jumătate din salariul net”*.

25. Din analiza legislației în vigoare, Curtea constată că executarea silită a veniturilor din salarii, indemnizații sau orice alte forme de retribuire a muncii prestate în baza unui raport de muncă se realizează în baza dispozițiilor Codului muncii și ale Codului de procedură civilă. De altfel, în ceea ce privește executarea silită a titlurilor executorii care au ca obiect venituri datorate bugetului general consolidat, art.236 alin.(4) din Codul de procedură fiscală prevede că *„Sumele ce reprezintă venituri bănești ale debitorului persoană fizică, realizate ca angajat, pensiile de orice fel, precum și ajutoarele sau indemnizațiile cu destinație specială sunt supuse urmării numai în condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă, republicat”*. Cu alte cuvinte, aceste venituri nu pot fi supuse executării silite în temeiul Codului de procedură fiscală, ele rămânând sub incidența normelor de drept comun.

26. Odată cu intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă la 15 februarie 2013, legiuitorul a renunțat la exigența **învăstirii cu formulă executorie**, astfel încât nici hotărârile judecătorești și nici înscrisurile cărora legea le recunoaște caracterul de titlu executoriu nu mai sunt supuse învătirii cu formulă executorie, ele fiind supuse doar încuviințării executării silite la instanța de executare. Astfel, în ceea ce privește hotărârile judecătorești, acestea nu mai sunt supuse acestei formalități, întrucât este de la sine înțeles că, fiind titluri executorii și ținând seama de faptul că emană în mod direct de la puterea judecătorească, dau posibilitatea creditorului de a apela la agenții puterii

executive în vederea executării silită. De aceea, în privința hotărârilor judecătorești, creditorul trebuie să formuleze o cerere de executare silită, cerere supusă încuviințării instanței judecătorești de executare. În privința titlurilor executorii altele decât hotărârile judecătorești, după intrarea în vigoare a Legii nr.138/2014, legiuitorul a reintrodus învestirea cu formulă executorie, această operațiune fiind realizată de judecătoria în circumscripția căreia se afla domiciliul sau sediul creditorului ori al debitorului, după caz, în cameră de consiliu, fără citarea părților; în acest sens, art.641 alin.(3) din cod menționa că instanța judecătorească verifică dacă înscrisul întrunește toate condițiile de formă cerute de lege pentru a fi titlu executoriu, precum și alte cerințe în cazurile anume prevăzute de lege. Așadar, punerea în executare silită a titlului executoriu, altul decât o hotărâre judecătorească, era condiționată, în primul rând, de învestirea sa cu formulă executorie, iar, în al doilea rând, de cererea de executare silită formulată de către creditor și încuviințată de instanța judecătorească de executare.

27. Având în vedere Decizia nr.895 din 17 decembrie 2015, prin care Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea dispozițiilor art. 666 din noul Cod de procedură civilă, care priveau, în esență, încuviințarea executării silită de către executorul judecătoresc, a fost adoptată Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2016 pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și a unor acte normative conexe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.84 din 4 februarie 2016, care a modificat dispozițiile art.641 din cod, în sensul eliminării procedurii învestirii cu formulă executorie a titlurilor executorii, altele decât hotărâri judecătorești, stabilind că *„înscrisurile sub semnătură privată sunt titluri executorii numai în cazurile și condițiile anume prevăzute de lege”*. Prin urmare, în prezent, potrivit normelor legale în vigoare nu există procedura învestirii cu formulă executorie a nici unei categorii de titluri executorii.

28. Critica de neconstituționalitate a Legii privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din venituri obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii, în ansamblul ei, în raport cu art.1 alin.(5) din Constituția are în vedere modul defectuos în care legiuitorul și-a exercitat competența de legiferare, prin încălcarea cerințelor referitoare la previzibilitatea pe care trebuie să o aibă un act normativ. Noțiunea de *previzibilitate a legii* poate fi analizată sub aspectul modului în care destinatarul normei receptează conținutul normativ adoptat de legiuitor, a capacității acestuia de a înțelege norma în scopul de a-și adecva comportamentul, de a se conforma prescripției legale. Din această perspectivă, previzibilitatea legii impune legiuitorului ca normele pe care le edictează să fie clare, ușor de înțeles, fără un conținut echivoc, precise, în corelare cu întreg ansamblul normativ.

29. Referitor la cerințele de claritate, precizie și previzibilitate ale legii, Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa, prin Decizia nr.732 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 27 ianuarie 2015 (paragraful 29), că trăsătura esențială a statului de drept o constituie supremația Constituției și obligativitatea respectării legii (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 232 din 5 iulie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 727 din 15 noiembrie 2001, Decizia nr. 234 din 5 iulie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 558 din 7 septembrie 2001, sau Decizia nr. 53 din 25 ianuarie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 90 din 3 februarie 2011) și că „Statul de drept asigură supremația Constituției, corelarea tuturor legilor și tuturor actelor normative cu aceasta” (Decizia nr. 22 din 27 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 17 martie 2004), ceea ce înseamnă că aceasta „implică, prioritar, respectarea legii, iar statul democratic este prin excelență un stat în care se manifestă domnia legii” (Decizia nr. 13 din 9 februarie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 178

din 26 aprilie 1999). În acest sens, prin Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 19 februarie 2014, paragraful 225, Curtea a reținut că una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative și că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat. Astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate - care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist - să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013).

30. Cu privire la aceleași cerințe de calitate a legii, garanție a principiului legalității, menționăm că instanța de contencios constituțional a statuat că în măsura în care o reglementare legală nu respectă normele de tehnică legislativă, determinând apariția unor „situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii”, acea lege este contrară prevederilor art.1 alin.(5) din Constituție (a se vedea în acest sens Decizia Curții Constituționale nr.26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.116 din 15 februarie 2012). Prima dintre condițiile ce asigură aplicabilitatea fluentă și rațional eficientă a dreptului o constituie suficiența sa de definire, care vizează asigurarea rigorii atât în planul conceptualizării dreptului, a noțiunilor juridice, cât și în planul redactării actelor normative.

31. Raportând aceste considerente de principiu la speța dedusă judecării, Curtea constată că, potrivit art.1 din legea criticată, *„Veniturile unei persoane fizice obținute în baza unor contracte privind raporturi de muncă pot fi executate silit numai în baza unor sentințe judecătorești investite cu formulă executorie, prin birourile executorilor judecătorești, în condițiile legii.”* Coroborând aceste dispoziții cu cadrul legal în vigoare, despre care s-a făcut vorbire în paragrafele anterioare, rezultă două interpretări pe care noul text de lege le poate accepta. Astfel, **într-o primă interpretare**, voința legiuitorului ar fi aceea de a completa cadrul legal existent, în sensul păstrării ca temei al executării silită asupra veniturilor unei persoane fizice obținute „în baza unor contracte privind raporturi de muncă” atât a hotărârilor judecătorești, cât și a celorlalte titluri executorii, însă în ceea ce privește prima categorie, condiționează declanșarea procedurii executorii de investirea hotărârii judecătorești cu formula executorie, sau, **în cea de-a doua interpretare**, voința legiuitorului ar fi aceea de a întemeia executarea silită asupra veniturilor menționate exclusiv pe un titlu executor reprezentat de o hotărâre judecătorească, cu excluderea celorlalte categorii de titluri executorii, iar hotărârea trebuie investită cu formulă executorie.

32. Anterior analizei fiecărei dintre aceste posibile interpretări, Curtea observă opțiunea nejustificată a legiuitorului cu privire la terminologia utilizată, respectiv alegerea unei noțiuni care desemnează diferența specifică - „sentința judecătorească”, iar nu genul proxim - „hotărârea judecătorească”, cu consecința limitării sferei de incidență a titlurilor executorii reprezentate de hotărârile judecătorești doar la o anumită categorie, cu înlăturarea încheierilor definitive executorii și a deciziilor executorii.

33. **Cu privire la prima interpretare**, care rezultă din coroborarea dispozițiilor art.1 din legea criticată cu celelalte dispoziții ale legii (art.2, art.3, art.5) care folosesc noțiunea de „titluri executorii”, în general, și, indirect, din *Expunerea de motive* la lege, în care se face vorbire despre necesitatea unei

reglementări „clare a modului în care pot fi puse în executare hotărârile judecătorești executorii sau orice alte titluri executorii”, Curtea apreciază că aceasta *nu are nicio justificare logică*. Adoptând Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2016, legiuitorul a renunțat la exigența investirii cu formulă executorie, astfel încât nici hotărârile judecătorești și nici înscrisurile cărora legea le recunoaște caracterul de titlu executoriu nu mai sunt supuse investirii cu formulă executorie, ele fiind supuse doar încuviințării executării silită la instanța de executare. Prin legea criticată, legiuitorul revine asupra soluției legislative, adoptând o normă cu caracter special care obligă la investirea cu formulă executorie, în mod surprinzător doar cu privire la titlurile executorii reprezentate de hotărâri judecătorești, în condițiile în care, prin Decizia nr.895 din 17 decembrie 2015, Curtea Constituțională statua că „soluția legislativă la care s-a ajuns, respectiv investirea cu formulă executorie numai a titlurilor executorii altele decât hotărârile judecătorești, în privința căreia jurisprudența anterior citată a Curții își păstrează valabilitatea, respectă, în sine, exigențele art. 124 și 126 din Constituție referitoare la îndeplinirea justiției și competența instanțelor judecătorești, întrucât acestea, bucurându-se de garanțiile de independență și imparțialitate, certifică faptul că aceste înscrisuri sunt apte, din punct de vedere juridic, să fie valorizate prin executare silită, așadar, de a fi titluri executorii; în acest sens, art. 641 alin. (3) din cod menționează că instanța judecătorească verifică dacă înscrisul întrunește toate condițiile de formă cerute de lege pentru a fi titlu executoriu, precum și alte cerințe în cazurile anume prevăzute de lege. În consecință, numai prin mijlocirea instanțelor judecătorești se poate da un ordin în numele Președintelui României organelor de executare, agenților administrativi și procurorilor ca, după caz, să procedeze la executarea hotărârii sau să sprijine această executare. Acest ordin confirmă forța executorie a înscrisului și deschide posibilitatea creditorului de a apela la forța de constrângere a statului. Așadar, punerea în executare silită a titlului executoriu, altul decât o hotărâre judecătorească, este condiționată, în primul rând, de

investirea sa cu formulă executorie, iar, în al doilea rând, de cererea de executare silită formulată de către creditor și încuviințată de executorul judecătoresc. În schimb, hotărârile judecătorești prevăzute la art. 632 alin. (2), art. 633 și art. 634 din cod nu sunt supuse acestei formalități, întrucât *este de la sine înțeles că acestea, fiind titluri executorii și ținând seama de faptul că emană în mod direct de la puterea judecătorească, dau posibilitatea creditorului de a apela la agenții puterii executive în vederea executării silite*. De aceea, în privința hotărârilor judecătorești, creditorul trebuie să formuleze doar o cerere de executare silită, cerere supusă încuviințării executorului judecătoresc.” Cu alte cuvinte, dacă în cazul titlurilor executorii altele decât hotărârile judecătorești intervenția instanței judecătorești s-ar justifica prin garanțiile de independență și imparțialitate, validând calitatea înscrisurilor, din punct de vedere juridic, în scopul valorizării lor prin executare silită, *această justificare nu se menține în cazul hotărârilor judecătorești care constituie titluri executorii și cu atât mai puțin nu ar putea fi reținută doar în privința acestora*.

34. Pe lângă lipsa de stabilitate a normelor juridice care reglementează instituția investirii cu formulă executorie, acestea fluctuând în mod radical într-un interval temporal mai mic de 1 an, legiuitorul se limitează la a condiționa executarea silită de investirea prealabilă cu formulă executorie a hotărârii judecătorești, fără a arăta care este formula executorie care se atașează titlului executoriu. Astfel, în condițiile în care dispozițiile procedurale de drept comun referitoare la formula executorie au fost abrogate, în prezent nu mai există nicio normă în vigoare care să ateste conținutul redacțional al formulei executorii. Prin urmare, Curtea constată că *dispozițiile art.1 din legea criticată rămân fără aplicabilitate* de vreme ce actul normativ nu reglementează și acest aspect.

35. *Cu privire la cea de-a doua interpretare*, cea care reprezintă probabil adevărata intenție a legiuitorului, Curtea apreciază că aceasta produce efectele juridice cele mai grave, întrucât alături de neajunsurile învederate în privința interpretării anterioare, se adaugă și cele ce urmează. Excluderea

titlurilor executorii, altele decât o hotărâre judecătorească, dintre temeiurile care pot fundamenta demararea procedurii executării silite în cazul în care debitorul refuză îndeplinirea cu bună-credință a obligațiilor legale sau contractuale, constituie premisa unei grave încălcări a dreptului de proprietate al creditorilor acestor titluri. Astfel, din perspectiva acestora, obligația stabilită în titlul executoriu, respectiv plata unei sume de bani, reprezintă un drept de creanță, care ia naștere în patrimoniul lor de la data emiterii titlului. Întrucât dreptul de creanță este un bun, acesta cade în sfera de protecție a dispozițiilor art.44 alin.(2) din Constituție, care prevăd garantarea și ocrotirea egale a proprietății private (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 70 din 27 februarie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 236 din 10 mai 2001 sau Decizia nr. 188 din 2 martie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 237 din 14 aprilie 2010). Dispoziția constituțională este incidentă în cauză sub aspectul sferei sale de reglementare, ea referindu-se *eo ipso* la ocrotirea în mod egal, printre altele, a proprietății aparținând persoanelor fizice ori persoanelor juridice de drept privat (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 177 din 15 decembrie 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 77 din 24 februarie 1999). Or, în condițiile în care executarea silită este procedura prin mijlocirea căreia creditorul, titular al dreptului recunoscut printr-o hotărâre judecătorească sau printr-un alt titlu executoriu, constrânge, cu concursul organelor de stat competente, pe debitorul său, care nu își execută de bunăvoie obligațiile decurgând dintr-un asemenea titlu, de a și le aduce la îndeplinire în mod silit, constituind acea fază a procesului civil în cadrul căreia creditorul își poate realiza *în mod efectiv* drepturile statornicite într-un titlu executoriu, prin *constrângerea patrimonială a debitorului, înlăturarea posibilității de valorificare pe această cale procedurală a unui titlu executoriu prevăzut de lege, altul decât o hotărâre judecătorească, pune creditorul obligației consacrate de titlul în cauză în situația de a pierde dreptul de proprietate, în substanța sa*. Astfel, dacă veniturile obținute în baza unor contracte privind

raporturi de muncă constituie unica sursă de venit a unei persoane fizice, interdicția de a declanșa procedura executării silite asupra acestor venituri echivalează cu lipsirea de efecte juridice a însuși titlului executoriu, întrucât, în așteptarea realizării unor venituri urmăribile, altele decât cele salariale sau asimilate acestora, executarea titlului executoriu devine incertă, chiar iluzorie. Sunt îndepărtate, pe această cale, de la executarea silită titlurile executorii care consacră creanțe certe, lichide și exigibile, respectiv actele autentice notariale sau actele de impunere ale organelor fiscale, în aceste situații creditorii, persoane fizice sau juridice, respectiv statul, mizând exclusiv pe o executare benevolă a obligațiilor pecuniare.

36. Relativ la activitatea desfășurată de executorii judecătorești, Curtea Constituțională, sesizată cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 188/2000, a statuat (a se vedea Decizia nr. 631 din 26 iunie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 518 din 1 august 2007), în concordanță cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, că activitatea executorilor judecătorești constituie „un element esențial al statului de drept”, iar, întrucât aceștia nu dețin forța publică coercitivă, „statului îi revine obligația de a lua toate măsurile necesare pentru ca ei să poată duce la îndeplinire sarcina cu care au fost învestiți, în special prin asigurarea concursului efectiv al altor autorități care pot impune prin forță executarea atunci când este cazul, măsuri în lipsa cărora garanțiile de care beneficiază justițiabilul în fața instanțelor își pierd rațiunea de a fi” (*Cauza Pini și Bertani/Manera și Atripaldi împotriva României*, 2004). Sub acest aspect, subliniind importanța executării silite, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, în jurisprudența sa, că dreptul de acces la justiție ar fi iluzoriu și lipsit de eficiență practică dacă ordinea juridică internă a statului, care respectă preeminența dreptului, ar permite ca o hotărâre judecătorească sau ***un alt înscris care constituie titlu executoriu*** să rămână neexecutată în detrimentul unei părți. Statul, în calitate de

depozitar al forței publice, este chemat să manifeste un comportament vigilent și să-l asiste pe creditor în executarea hotărârii care îi este favorabilă.

37. Prin urmare, optând pentru soluția legislativă criticată, *statul nu își îndeplinește obligația de a asigura*, prin agenții săi, ***executarea în mod prompt și efectiv a titlurilor executorii***. Rolul statului este același indiferent că se execută o hotărâre judecătorească sau un alt titlu executoriu, cum ar fi un act autentificat de notar care constată o creanță certă, lichidă și exigibilă sau o decizie de impunere a organelor fiscale, astfel că nerespectarea de către stat a obligației prevăzute în art.626 din Codul de procedură civilă dă dreptul persoanelor vătămate, în virtutea dreptului lor de proprietate privată, garantat de art.44 din Constituție, la repararea integrală a prejudiciului suferit, în cadrul unei acțiuni directe împotriva statului.

38. Pentru toate aceste argumente, Curtea constată evidenta lipsă de claritate, precizie și previzibilitate a normei supuse controlului, care a fost adoptată cu **încălcarea prevederilor constituționale cuprinse în art.1 alin.(5), împrejurare care este de natură a determina și încălcarea prevederilor art.44 alin.(2) din Constituție, teza referitoare la garantarea și ocrotirea în mod egal a dreptului de proprietate privată.**

39. Potrivit dispozițiilor art.781 din Codul de procedură civilă, salariul și toate veniturile periodice asimilate salariului reprezintă sume de bani, care pot face obiectul executării silite, prin intermediul popririi, indiferent de titlul cu care sunt datorate de terț debitorului urmărit, cu excepția cazurilor în care legea declară insesizabile, în tot sau în parte, anumite sume de bani datorate debitorului urmărit. De asemenea, pot fi poprite sumele de bani din conturile bancare, în acest caz poprirea purtând atât asupra soldului creditor al acestor conturi, cât și asupra încasărilor viitoare. În privința urmăririi sumelor de bani datorate de un terț debitorului urmărit, inclusiv a celor aflate în conturi bancare, trebuie avute în vedere dispozițiile art.729 din Codul de procedură civilă, care instituie limitele în ceea ce privește urmărirea veniturilor bănești ale debitorului

urmărit: salariile și toate veniturile periodice asimilate salariului sunt supuse unei **inesizabilități absolute** (în raporturile cu oricare dintre creditorii), **dar parțiale**, o cotă din salariu ori din veniturile asimilate acestuia fiind rezervată creditorilor urmăritori, după cum urmează: *până la jumătate din venitul lunar net*, pentru sumele datorate cu titlu de obligație de întreținere sau alocație pentru copii, respectiv *până la o treime din venitul lunar net*, pentru orice alte datorii. O dispoziție specială de protecție socială a fost introdusă în art.729 alin.(3) cu privire la veniturile din muncă ori la orice alte sume ce se plătesc periodic debitorului și sunt destinate asigurării mijloacelor de existență ale acestuia, în cazul în care sunt mai mici decât quantumul salariului minim net pe economie. Astfel, aceste venituri vor putea fi urmărite numai asupra părții ce depășește jumătate din quantumul salariului minim net pe economie.

40. Potrivit dispozițiilor art.3 din legea criticată, „*Veniturile debitorilor prevăzute la art.1, virate în conturile lor bancare, de către plătitorii acestor drepturi, după efectuarea reținerilor din acestea în baza unui titlu executoriu, potrivit legii, nu mai pot face obiectul nici unei alte rețineri ulterioare, sub nici un motiv.*” Cu alte cuvinte, aceste dispoziții prevăd interdicția de a face obiect al unei executări silite viitoare veniturile obținute din raporturi de muncă asupra cărora a fost efectuată deja o reținere în baza unei proceduri execuționale prealabile. Cu alte cuvinte, norma instituie **inesizabilitatea absolută și totală** („sub nici un motiv”) a veniturilor obținute din raporturi de muncă, care survine ulterior parcurgerii unei executări silite. Dispozițiile art.4 prevăd obligația executorilor judecătorești de a se asigura atunci când extind executarea silită la conturile bancare ale persoanelor fizice debitoare că acestea nu au mai făcut obiectul unor alte executări silite, altfel spus că aceste venituri nu au devenit inesesizabile.

41. Potrivit *Expunerii de motive* care însoțește legea supusă controlului, „modul abuziv practicat în prezent de executare silită a veniturilor persoanelor fizice rezultate din contracte privind raporturi de muncă [...] determină

adevărate drame familiale ca urmare a reținerii integrale a veniturilor acestora[...]. Pentru a evita în viitor apariția unor astfel de situații, se impune o reglementare clară a modului în care pot fi puse în executare hotărârile judecătorești executorii sau orice alte titluri executorii [...]. Concret, aceste reglementări se referă la: obligarea birourilor executorilor judecătorești de a înființa poprirea [...] *doar la sediul persoanei juridice de la care debitorul, persoană fizică, obține venituri* în baza unor contracte privind raporturi de muncă [...]; obligarea persoanelor juridice de la care debitorul obține venituri în baza unor contracte privind raporturi de muncă de *a efectua reținerile dispuse prin titlurile executorii, în limitele stabilite prin lege.*”

42. Curtea observă că între declarația de intenție a inițiatorilor propunerii legislative și conținutul normativ al dispozițiilor criticate există o diferență radicală. În concret, dispozițiile art.3 din legea adoptată prevăd ***o cauză de imunitate de executare, întemeiată pe efectuarea prealabilă a unui act de executare prin reținerea unei sume de bani din veniturile salariale sau asimilate acestora ale persoanei fizice, chiar dacă prin această reținere nu a fost atinsă cota din salariu ori din veniturile asimilate acestuia rezervată creditorilor urmăritori, potrivit art.729 din Codul de procedură civilă.*** Or, în condițiile în care, așa cum s-a arătat anterior, întrucât obligația stabilită în titlul executoriu, respectiv plata unei sume de bani, reprezintă un drept de creanță, care ia naștere în patrimoniul creditorului de la data emiterii titlului, drept care intră în sfera de protecție a dispozițiilor art.44 alin.(2) din Constituție, *cauza de imunitate la executare anihilează drepturile creditorilor de proprietate asupra creanțelor concomitente sau succesive creanței executate silit, stabilind interdicția oricărei urmăririi silită ulterioare.* Normele criticate sunt clare și neechivoce - „nu mai pot face obiectul nici unei alte rețineri ulterioare”, înlăturând pentru viitor orice posibilitate de valorificare a titlului executoriu, și operează în mod absolut, cu privire la orice tip de creanță (deci, inclusiv cea referitoare la obligația de întreținere sau alocația pentru copii) – „sub nici un motiv”.

43. Curtea apreciază că **argumentele reținute în prealabil, în ceea ce privește neconstituționalitatea art.1 din lege, referitoare la lipsirea de efecte a titlului executoriu care consemnează un drept de proprietate al creditorului sunt a fortiori aplicabile în cazul prevederilor art.3 din legea criticată.**

44. Dispozițiile art.6 din legea criticată stabilesc că „*Constituie abatere disciplinară reținerea unor părți mai mari decât cele prevăzute de lege ori a unor sume mai mari decât cele prevăzute în titlul executoriu sau reținerea din conturile bancare ale debitorilor, din sumele virate în aceste conturi, prevăzute la art.1 și care au făcut deja obiectul unei executări silită anterioare, indiferent de motivul în baza căruia se fac aceste rețineri.*”

45. În lumina celor prezentate în *Expunerea de motive* referitor la modul abuziv de executare silită practicat de birourile executorilor judecătorești și ținând cont de reglementarea de ansamblu a Legii privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din venituri obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii, supuse controlului de constituționalitate, care instituie obligații noi în sarcina executorilor judecătorești cu privire la executarea silită asupra veniturilor menționate de lege, *dispozițiile art.6 par a reglementa sancțiunea nerespectării acestor obligații, respectiv calificarea unor fapte ale executorilor judecătorești ca abateri disciplinare.* Aceasta este concluzia la care ajunge și autorul criticilor de neconstituționalitate care susține, pe de o parte, că reglementarea abaterii disciplinare a executorului judecătorec sub forma legii ordinare pune în discuție neconstituționalitatea extrinsecă a actului normativ în raport cu prevederile art.73 alin.(3) lit.p) din Constituție, conform cărora regimul general privind raporturile de muncă se reglementează prin lege organică, și, pe de altă parte, că faptele incriminate prin textul art.6 din legea criticată nu ar putea constitui abateri disciplinare, întrucât eventualele acte de executare întocmite de executorii judecătorești cu încălcarea prevederilor legale pot fi atacate la instanța

de judecată competentă, prin intermediul contestației la executare, conform prevederilor legale.

46. Curtea reține că, în aplicarea dispozițiilor art.729 din Codul de procedură civilă, dispozițiile art.787 din Codul de procedură civilă instituie obligațiile terțului poprit, care în termen de 5 zile de la comunicarea popririi iar în cazul sumelor de bani datorate în viitor, de la scadența acestora, trebuie fie *să consemneze suma de bani*, dacă creanța poprită este exigibilă, sau, după caz, *să indisponibilizeze bunurile mobile corporale poprite* și să trimită dovada executorului judecătoresc, fie *să plătească direct creditorului suma reținută* și cuvenită acestuia, în cazul sumelor datorate cu titlu de obligație de întreținere sau de alocație pentru copii, precum și în cazul sumelor datorate cu titlu de despăgubiri pentru repararea pagubelor cauzate prin moarte, vătămarea integrității corporale sau a sănătății. *În cazul popririlor care depășesc cuantumul sumei urmăribile* din veniturile debitorului, art.789 alin.(1) din cod stabilește că ***terțul poprit va reține și va consemna suma urmăribilă***, înștiințându-i pe executorii judecătorești care au înființat popririle.

47. Analizând dispozițiile criticate în coroborare cu prevederile Codului de procedură civilă mai sus menționate, Curtea observă că, de fapt, ***obligația de reținere a sumei de bani urmăribilă din salariu sau venituri periodice asimilate salariului cade în sarcina terțului poprit, iar nu a executorului judecătoresc***. Acesta are doar obligația de a proceda la eliberarea sau distribuirea sumei de bani consemnate, potrivit art.788 din Codul de procedură civilă, nicidecum de a reține suma prevăzută în titlul executoriu, care nu se află în patrimoniul său sub nici un titlu, el nefiind debitorul obligației de plată a dreptului salarial (angajatorul) și nici instituția bancară la care persoana fizică are deschis contul în care se virează venitul obținut din raportul de muncă. Așa fiind, *legiuitorul, deși a urmărit sancționarea executorului judecătoresc pentru o conduită care se abate de la reglementările legale, sancționează, de fapt,*

terțul poprit, cel care are obligația de reținere a sumelor de bani care fac obiectul titlului executoriu.

48. Dincolo de confuzia și lipsa de predictibilitate a acestei norme, Curtea apreciază că soluția legislativă adoptată și anume calificarea drept abatere disciplinară a faptelor săvârșite de terțul poprit ridică serioase probleme privind respectarea principiului legalității, prevăzut de art.1 alin.(5) din Constituție. Întrucât în majoritatea covârșitoare a cazurilor terțul poprit este o persoană juridică (de drept privat sau de drept public), apare discutabil în ce măsură poate aceasta răspunde disciplinar. Ipoteza este la fel de incertă și în cazul în care furnizorul veniturilor de natură salarială (angajatorul) este o persoană fizică. Mai mult, calificând faptele acestora ca fiind abateri disciplinare, legiuitorul nu stabilește organul competent și procedura privind constatarea și sancționarea lor. Or, Curtea constată că nereglementarea acestor aspecte lipsește de efecte juridice dispozițiile art.6, care rămân astfel fără aplicabilitate practică.

49. Pe de altă parte, Curtea observă că, în toate aceste cazuri, legiuitorul a prevăzut deja remedii, dispozițiile art.712 din Codul de procedură civilă privind contestația la executare fiind pe deplin aplicabile. Astfel, dacă terțul poprit nu își îndeplinește obligațiile ce îi revin pentru efectuarea popririi, creditorul urmăritor sau debitorul poate sesiza instanța de executare, în vederea invalidării actului de executare vătămător. Pe de altă parte, potrivit art.790 alin.(9) din cod, terțul poprit care, cu rea-credință, a refuzat să își îndeplinească obligațiile privind efectuarea popririi va putea fi amendat, prin hotărârea de validare a popririi, cu o sumă cuprinsă între 2.000 lei și 10.000 lei.

50. Având în vedere aceste argumente, Curtea constată că **dispozițiile art.6 din legea criticată contravin prevederilor art.1 alin.(5) din Constituție, pe de o parte, sub aspectul principiului legalității, și pe de altă parte, în componenta sa referitoare la condițiile de claritate, precizie și previzibilitate ale normelor legale.**

51. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate raportată la dispozițiile art.73 alin.(3) lit.p) din Constituție, Curtea apreciază că *aceasta nu se susține* în măsura în care, așa cum s-a arătat în prealabil, deși intenția legiuitorului a fost de a modifica dispozițiile Legii nr.188/2000 privind executorii judecătorești, lege organică, cu privire la abaterile disciplinare ale executărilor judecătorești, în realitate art.6 al legii criticate nu operează o modificare a acestei legi, reglementând abaterile disciplinare ale terților popriți. Mai mult, Legea privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din venituri obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii nu se încadrează în niciuna dintre ipotezele prevăzute de art.73 alin.(3) lit.p) din Constituție, întrucât nu reglementează regimul general în niciunul dintre domeniile enumerate: raporturi de muncă, sindicate, patronate, respectiv protecție socială, astfel că nu poate fi reținută încălcarea acestor prevederi constituționale.

52. Având în vedere că dispozițiile *art.1, art.3 și art.6* din Legea privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din venituri obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii ***sunt esențiale și definitorii pentru existența actului normativ***, Curtea constată că viciile de neconstituționalitate reținute în privința acestora, prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) și art.44 din Constituție, afectează actul normativ în substanța sa, motiv pentru care va admite obiecția și va constata neconstituționalității legii, în ansamblul său.

53. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

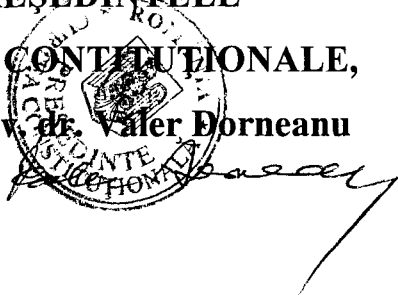
Admite obiecția de neconstituționalitate și constată că Legea privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din venituri obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă în baza unor titluri executorii este neconstituțională, în ansamblul său.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 29 noiembrie 2016.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE,
Prof. univ. dr. Valer Dorneanu

The image shows the official seal of the Constitutional Court of Romania, which is circular and contains the text 'ROMANIA' at the top, 'CURTEA CONSTITUȚIONALĂ' in the center, and 'ROMANIA' at the bottom. Overlaid on the seal is a handwritten signature in black ink.

MAGISTRAT-ASISTENT ȘEF,
Mihaela Senia Costinescu

A handwritten signature in black ink, corresponding to the name Mihaela Senia Costinescu.